

יוני 2010, חוזר לקוחות

ללקוחותינו הנכבדים שלום רב,

הנדון: על התאבדות עובדים בסין, על תערוכה במוזיאון קופר-יואיט בניו-יורק ועל CSR מעט הרהורים לקראת הקיץ

חברת פוקסוקון הסינית מייצרת רכיבים עבור יצרניות אלקטרוניקה מערביות, כולל עבור מכשירי ipad של חברת apple. מאז תחילת השנה התאבדו 11 מעובדיה של החברה הסינית. בראיון שנתן בימים אלה הודיע סטיב ג'ובס, מנכ"ל apple, כי החברה בודקת את כל פרטי הפרשה, והצהיר כי "apple היא אחת מהחברות אשר מנהלות את התחקיר המקיף ביותר בנוגע לתנאי ההעסקה של כל עובדי האספקה שלה. אנחנו מקפידים על כך מאוד".

מקום מושבה של apple הוא בקליפורניה, אך סטיב ג'ובס וודאי מזדמן לניו-יורק, ועד סוף נובמבר השנה יוכל לבקר בטריאנגל לעיצוב המתקיימת במוזיאון קופר-יואיט אשר בעיר; הטריאנגל, ששמה "מדוע עיצוב עכשיו", עוסקת (לפחות ברמה ההצהרתית והרעיונית אשר בבסיסה) בעיצוב מוצרים ככלי לביטוי אחריות חברתית וסביבתית של התאגידים הגדולים.

ובאוניברסיטת תל-אביב התכנסו בימים אלה, לסדנת עבודה ולהחלפת רעיונות, חוקרים מאוניברסיטאות בארץ ובעולם המצויים בעיצומה של כתיבת מאמרים בנושא הגנה על זכויות עובדים וזכויות הסביבה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בקודים אתיים של תאגידים.

הגנה על זכויות עובדים בקודים אתיים, מעבר לזו הניתנת להם בחקיקה או בהסכמים - זהו עולם ה-CSR, דהיינו ה-Corporate Social Responsibility. התפיסה המחשבתית של ה-CSR גובשה ונוסחה בבת-הספר האמריקאיים למינהל עסקים ומהם הופצה בעולם, והיא משקפת (אם לא יצרה מלכתחילה, במידה רבה) מודל נפוץ בו תאגידים לוקחים על עצמם, בצורה וולונטרית ובאמצעות רגולציה פנימית, אחריות חברתית מסוגים שונים.

הרגולציה הפנימית מעוגנת בקודים אתיים של התאגידים, ובהם מפרטים התאגידים את מחויבותם (בין היתר) לבריאות העובדים, לשוויון ביניהם, לאיכות החיים במקום העבודה וכד'; ברבים מהקודים ההתייחסות איננה נעצרת בעובדי החברה - אלא מקיפה גם את ספקיה (ומקרה apple יוכיח) ולפעמים גם את משפחות העובדים.

הנושא מורכב: קוד אתי של תאגיד יכול להצהיר, למשל, כי התאגיד לא יעמוד בקשרים עסקיים עם ספק המעסיק ילדים (סיטואציה אופיינית לתאגידים רב-לאומיים המקבלים שרותים מספקים בעולם השלישי, וגם לעניין זה ראה מקרה apple); ואולם התאגיד לא בהכרח ינתק את קשריו עם ספק אשר מסתבר כי הוא מעסיק ילדים, ובמקום זאת הוא עשוי להעניק לילדים מילגות לימודים, תוך שהוא מבטיח להם עבודה בתום הלימודים. דוגמה כזו מצביעה על מאפיין מהותי של הקודים האתיים - הם אינם מחייבים את התאגידים משפטית (אין לאיש זכות תביעה בעילה שהתאגיד "הפר" את הקוד האתי שלו בכך שלא ניתק את הקשר העסקי עם הספק המעסיק ילדים, למשל). גם על רקע זה נשמעות דעות כי ה-CSR הוא, למעשה, אסטרטגיה עסקית לכל דבר, האורגנת את "מצפון" התאגיד לתוך עסקיו. לפי ראייה זו מהווה ה-CSR חלק מניהול הסיכונים של התאגיד (עשייה חיובית וביסוס מוניטין כמקדמים פני רעה בשעת משבר) וכלי פוזיטיבי להשאת רווחים. פעילים חברתיים אכן מנסים לשדל את התאגידים לטפח את ה-CSR ולשמרו בנימוק זה של קידום טובתם העסקית. אלא שגם מבקרי המגמה מודים כי - בכל מקרה - הכללים החיוביים הנוצרים בקודים האתיים מחלחלים למערכת הנורמטיבית הכללית.

וכך נוצר עיסוק עצום-ממדים ב-CSR: העולם שופע לא רק תאגידים המאמצים קודים אתיים של מחויבות חברתית ולא רק חברות שכל עיסוקן בבחינת אותם התאגידים ובדירוגם על-פי טיב הקוד שאימצו ועל-פי מידת העמידה של התאגיד בו, אלא שופע גם תוכניות לימוד אקדמיות בעניין זה, קורסים, סמינרים, כינוסים, סדנאות וספרות מקצועית - וגם תערוכת עיצוב!

קץ נעים לכולכם,

קרן שליט, עו"ד
נ. פינברג ושות', עורכי-דין ונוטריון

נחום פינברג *
ארנה שר
קרן שליט
עמי שחר
סמדר קפלן
אפרת בירן
אורלי אבירם
יעקב מלישקביץ
ירון קרמר
מיכל פינברג-דורון **
אורית כזום
אלון נוי
איריס רש
נעמה שבתאי בכר
אסף ארזי
אורי כצמן
דוד משה
יניב שני
ענבל אלטמן
גליה קלינמן
רוני איטש-גנט
נטלי קמחי
גלי גלזר
אדוה לב
נדב צימרמן
מאיה גבעון
רעות אייד ביני
מיטל אלקליע קרון
* נוטריון

** חברה גם בלשכת עורכי הדין של ניו-יורק